

Dr. Stojadinović pojde v Rim

Belgrad, 30. marca. o. Iz zanesljivih virov poročajo, da bo predsednik naše vlade in zunanji minister gosp. dr. Milan Stojadinović v kratkem odpotoval v Rim, da vrne obisk italijanskemu zunanjemu ministru gosp. Ciano in da dá s tem novi pogodbi med Italijo in Jugoslavijo še poseben slovesen poudarek. Obisk g. dr. M. Stojadinovića v Rimu se bo izvršil natančen datum za obisk pa še ni določen.

GROF CIANO GRE V ANKARO

Sofija, 30. marca. o. Včerašnji »Dnevnik« prinaša iz Rima poročilo, po katerem bo italijanski zunanji minister g. grof Ciano odšel 2. aprila v Ankaro, da podpiše s Turčijo podobno pogodbo, kakršno je podpisal z Jugoslavijo. Italija in Turčija bosta podpisali pogodbo o nenapadanju ter sporazum, ki bo dovoljeval italijanskim bojnim ladjam prost prehod skozi Dardanele in Bospor.

Bolgarski listi pravijo, da se bo pri tej priliki grof Ciano ustavil tudi v Sofiji, kjer bo imel nekaj razgovorov z bolgarskimi uradnimi krogi. Iz teh poročil je razvidno, da Italija vztraja pri svojem namenu, da si zagotovi prijateljstvo vseh tistih držav, ki bi ji mogle neposredno koristiti, v primeru sovražnosti pa neposredno škoditi, tako v Evropi, kakor pri njenem udejstvovanju v kolonijah. Vrh tega pa hoče s skupino dvostranskih pogodb ojačiti v evropski politiki protikomunistično smer.

Rim, 30. marca. V tukajšnjih dobro poučenih krogih trde, da bo že prihodnji teden imenovana paritetna jugoslovansko-italijanska komisija za organizacijo in pospeševanje medsebojnih gospodarskih stikov.

Odhod grofa Ciana iz Belgrada

Belgrad, 30. marca. Italijanski zunanji minister grof Ciano je v soboto dopoldne obiskal najprej italijanski dom in italijansko šolo, nato se je pa napotil v zunanje ministertvo, kjer je s pred-

sednikom vlade in zunanjim ministrom dr. Stojadinovićem izmenjal ratifikacijske listine prejšnje dni sklenjene politične in gospodarske pogodbe, ki sta na ta način že stopili v veljavo. Ves prizor so posneli tudi za zvočni film. Pri tej priliki je grof Ciano izrekel tele besede:

Tudi pri tej priliki se hočem zahvaliti Nj. Eks. g. dr. Stojadinoviću, predsedniku ministrskega sveta in zunanjemu ministru in vsemu jugoslovansko-mu ljudstvu za prisrčni in iskreni sprejem, ki sem ga bil deležen v Jugoslaviji. Odnasam najprijetnejše spomine na svoje kratko ali koristno bivanje v Belgradu. Nj. Eks. predsednik Stojadinović in jaz sva opravila dobro delo. Prepričan sem, da je vsakemu jasen njegov dalekosežni in določni pomen za bodoče stike med Italijo in Jugoslavijo, stiki, ki so sedaj zasnovani na načelih, ki ustrezajo v celoti skupnim interesom obeh držav in njihovi želji do miru in obnove.

Dr. Stojadinović je odgovoril grofu Ciano takole:

Drago mi je bilo, da sem se mogel osebno seznaniti z zunanjim ministrom grofom Ciano in da sem lahko z njim vred sklenil ta dva dogovora. Koristila bosta ne le našima dvema državama, temveč tudi miru in delu Evrope in sveta.

Nato se je grof Ciano napotil na zemunsko letališče, kjer si je najprej podrobno ogledal naprave na letališču. Po končanem ogledu in poslovitvi od prisotnih, med katerimi je bil predsednik vlade dr. Stojadinović z več ministri, je grof Ciano stopil v italijansko letalo, s katerim se je še tisto popoldne vrnil naravnost v Rim. Do meje sta ga spremljali dve jugoslovanski letali.

Takoj po prihodu v Rim je grof Ciano odšel k predsedniku italijanske vlade Mussoliniju in mu je poročal o svojem delu in bivanju v Jugoslaviji.

Grof Ciano je po povratku v italijansko prestolnico poslal dr. Stojadinoviću brzojavko, v kateri se vnovič prisrčno zahvaljuje za lep sprejem, ki ga je bil deležen v Jugoslaviji.

Med pontifikalno sv. mašo so bili v diplomatski loži navzoči vsi diplomatski predstavniki pri sv. stolici. Odsoten je bil samo nemški poslanik.

Po blagoslovu, ki ga je sv. oče podelil množicam, se je vrnil v svoje zasebno stanovanje, kjer ga je pregledal njegov osebni zdravnik, ki je ugotovil, da je zdravstveno stanje sv. očeta neizpremenjeno. Vrhovni cerkveni poglavar se je počutil samo nekoliko trdnega.

Razdor v Blumovi socialistični stranki

Pariz, 30. marca. o. Poboji v pariškem predmestju Clichy so razdelili francosko politično javnost v dva tabora močnejše kakor pa vsi prejšnji dogodki. Poboji, ki so jih organizirali komunisti, kar je danes docela jasno, so odprli oči tudi meščanskim skupinam v strankah, ki tvorijo francosko ljudsko fronto. Zlasti je bilo pri debati v francoski zbornici videti, da radikalni socialisti ne bodo dovolili samovlade nobenih skrajnih gibanj, pa naj prihajajo z desne ali leve strani. Prav tako je odločno njihovo stališče, da imajo pravico do organiziranja in do političnega udejstvovanja v Franciji vse skupine, naj imajo tak ali tak program. To

stališče jim narekuje načelo prave demokracije, ki jo komunisti in nekateri socialisti razlagajo po svoje, to je, da imajo pravico do neoviranega delovanja, organiziranja in oboroževanja samo skrajno levičarske skupine.

Zaradi gonje v komunističnih listih, ki so zahtevali takojšnjo razpustitev vseh nesocialističnih in nekomunističnih skupin in strank v taki obliki, kakršne niti Francija ni vajena, je bila vlada prisiljena, da prepove izhajanje nekaterim skrajno revolucionarnim listom. Več drugih listov pa je bilo zaplenjenih. Pri tej priliki se je pokazalo, da se širi tudi v socialistični stranki predsednika vlade Bluma vse hujši spor med skrajno revolucionarno levico ter med zmernimi socialističnimi krogi. Skupina »Mlade garde«, ki izdaja list »La Jeune Garde« je brez ozira na strankarsko disciplino silovito napadla Blumovo politiko, politiko predsednika lastne stranke, Blumu očitalo zaradi razpisa oborožitenega posojila militaristično politiko ter podpiranje armade, dalje se spotikajo nad njegovim sporazumstvom, s katerim je ustavil svoje socialne in gospodarske prenosne, zlasti pa mu za-merjajo, da noče s močno roko razpustiti opozicijskih strank ter zapreti njihovih voditeljev.

Ta opozicija je zavzela tolik in tako glasen obseg, da so morali sklicati izredno zasedanje širšega predstava socialistične stranke za 18. april. Ta seja bo morala z odločnimi odredbami ukrotiti opozicijske elemente v stranki, če pa ne bodo poslušali, je Blum odločen, da jih iz stranke izključi. Gre pri tem za kakih 300 delegatov izmed 10.000 kolikor jih šteje stranka, ki zastopajo odgovarjajoče število članov stranke. Vodi jih poslanec Marceau Pivert »direktor francoskega radia«, ki je zaradi svoje izrazito komunistične politike v francoskem radiu moral pred kratkim odstopiti.

Po drugi strani pa prizadeva Blumovi vladi težkoče španjsko vprašanje. Velik krik, ki so ga francoski vladni listi zažgnali zaradi tega, ker je Grandi, zastopnik Italije v odboru za neomeševanje odklonil razgovor o odločitvi protostolovcev v Španiji, se je polegler zaradi mirnega stališča Anglije. Včerašnji listi že odkrito pišejo, da španjska zadeva ne more priti pred ZN in da ZN tudi ne bo posredovala. »Le Populaire«, glasilo predsednika Bluma, piše, da ni videti, da bi bila Anglija pripravljena storiti kak odločen korak v Španiji. Pravi, da je že od začetka državljanske vojne videti v vrstah angleških konservativcev jasne simpatije za španjske nacionaliste in da tako ravna tudi vlada.

Vsa ta vprašanja zelo grenijo življenje sedanji francoski vladi in je vprašanje, če bo Blum mogel združiti nasprotujoče si skupine v lastni stranki, hkrati pa ohraniti v svoji zunanji politiki stališče, ki se ga krčevito oprijema.

Občinske volitve v Sofiji

Sofija, 30. marca. Na veliko nedeljo so bile občinske volitve v sofijski pokrajini. Tako so volitve izvršene že po vsej državi. Volilna borba je bila zelo živahna. Vse poslednji teden so bili kandidati neumorno na delu. Dežela je bila naravnost preplavljena z letaki. Pri agitaciji se je posebno izkazala posebno ženska zveza, ki je v mnogih zborovanjih pozivala žene naj izkoristijo priznani jim volilno pravico. Volitve so potekle v miru in redu v vsej deželi, kljub hudi propagandi za abstinenco, ki so jo razvili prvaki bivših strank, se je volitev v Sofiji udeležilo okrog 60% volilcev, v njeni okolici pa 70%.

Vesti 30. marca

Francoski trgovinski minister Paul Bastid je dospel z Reke na Sušak z avtomobilom. Minister je na poročnem potovanju in bo obiskal vse najvažnejše kraje v Dalmaciji.

Predsednik romunske vlade Tatarescu se je vrnil s svojega obiska v Pragi. Glavni namen njegovega obiska je bil, kakor pravi, da sklene s češkoslovanskimi orožarnami pogodbo za motorizacijo romunske vojske.

Nabori za angleške letalske častnike, ki jih je vlada razpisala, so docela uspeli in se je za 2000 razpisanih mest prijavilo 14.000 kandidatov. Za navadne vojaške letalske službi pa se je prijavilo 65.000 prostovoljcev.

Bombe stopajo v akcijo v Palestini vsepovsod, ker nameravajo Arabci z nasiljem preprečiti dose-ljevanje Judov, ki ga Angleži pospešujejo.

Koncert v čast naši kraljici Mariji, ki se mudi na obisku pri svoji materi romunski kraljici v Bukarešti, je priredil kralj Karol. Koncerta so se udeležili številni romunski in drugi politični predstavniki.

Najstarejši francoski general Tissier je umrl v starosti 99 let v neki vasi pri Perpignanu v južni Franciji.

Cinkovo rudo v Italiji so našli po dolgih raziskovanjih blizu Campiglia Martima. Dobili so tudi nekaj kroma. To sta prvi najdišči te vrste v Italiji.

Japonskega poslanika v Moskvi je nekdo napadel s kamenjem in pravijo, da bi se iz tega utegnil razviti kak političen incident.

Avtobus se je vnel na poti med Sofijo in Plovdivom. V njem je bilo 16 potnikov. Trije so našli pri požaru smrt, 7 oseb pa je bilo težje ranjenih.

Zlato rožo, najvišje papežovo odlikovanje, ki ga sv. oči podeli vsako leto članu katere izmed katoliških vladarskih rodbin na svetu, je dobila letos italijanski kraljica Helena. Odlikovanje ji bo izročil 5. aprila papeški nuncij na italijanskem dvoru msgr. Borgoncini Duca.

Avstrija je na pragu nove razvojnne dobi in hoče svobodno sodelovati pri obnovi Evrope. V tem smislu je napisal za velikonočno številko »Reichsposter« kancelar dr. Schuschnigg daljši članek.

Švicarski predsednik Mota se je na svojem potovanju po Sredozemlju ustavil tudi v Atenah, kjer je prebil nedeljo. Njegovo potovanje je čisto zasebno.

Bivši romunski zunanji minister Titulescu se je v nedeljo peljal skozi Subotico, in sicer je potoval iz Bukarešte v Pariz.

O vzpostavitvi Habsburžanov je dal izjavo češkoslovanski zunanji minister dr. Milan Hodža pariškemu listu »Excelsior«. Dejal je, da bi vzpostavitve ne služila miru in ustaljenju razmer v Srednji Evropi. O Mali zvezi je dejal, da je z njo tako, kakor pravi slovanski pregovor, namreč, da Bog pogosto pusti dolgo življenje tistemu, ki mu ljudje neprenehoma prerokujejo smrt.

Napetost med Anglijo in Italijo je popustila, tako piše italijansko časopisje.

Gardni polk Adolfa Hitlerja bo organiziralo vrhovno poveljstvo nemške vojske. V ta polk bodo sprejemali samo nad 2 m visoke fante, kakor je to delal Friderik Pruski.

ZN izgublja pomen in moč, tako pišejo nemški listi ob podpisu pogodbe med nami in Italijo, češ da se je pri tej pogodbi znova izkazalo, da prinašajo državam in narodom več koristi dvostranske pogodbe izven Zveze narodov, kakor pa mešetarjenje ob ženevskem jezeru.

Avtomobil je podaril Hitler madjarskemu državnemu upravitelju Horthyju. Avtomobil je 8 cilindrski kabriolet znamke Mercedes-Benz z 200 konjskimi silami.

Velika letišča najboljšega premoža so našli italijanski raziskovalci 200 km severozahodno od Addis Abebe. Antracit v teh ležiščih spada med najboljše vrste na svetu.

70 podmornic ima Sovjetska Rusija v Vladivostoku na sibirski tihomorski obali. Japonci sklepa-jo iz tega, da se Sovjeti pripravljajo na odločen spopad v Aziji.

Umrli je znani češki skladatelj Jožef Krička v Kratovu blizu Plznja. Skladatelj je bil star 82 let.

Bolgarska vlada je odlikovala večje število srbskih pravoslavni duhovnikov višjih in nižjih stopenj za zasluge, ki jih ima pri zblizanju med Jugoslavijo in Bolgarijo srbska pravoslavna duhovščina.

O razmerju med Nemčijo in Jugoslavijo je dal daljšo izjavo belgarijski župan Ilič, ki se je vrnil z obiska v Nemčiji. V tej izjavi govori o svojem obisku pri Hitlerju in Goeringu.

Politična kriza je izbruhnila v Indiji, kjer je pri zadnjih volitvah odnesla večino takozvana kongresna stranka, ki pa zdaj ne mara prevzeti vlade. V tej stranki so zbrani indijski nacionalisti.

Med avstrijskimi legitimisti, ki se zavzemajo za vrnitev Habsburžanov, je izbruhnil spor, ker se nekateri krogi upirajo proti samovoljnemu vodstvu dr. Wiesnerja. Te kroge vodi zadnji osebni tajnik pokojnega cesarja Karla, baron Werkmann.

Otroško opero so uprizorili v Stuttgartu. Peli so zgolj učenci meščanske šole. Opera se imenuje »Der Spielmann« in jo je zložil Erich Ade. Doživela je velik uspeh.

250.000 ljudi posluša papežev velikonočni pozdrav

Rim, 30. marca. Sveti oče je na veliko nedeljo daroval svečano službo božjo. To smatrajo poučeni krogi za znamenje, da se bo sedaj spet aktivno posvetil svojemu poslu. Včera je papež daroval službo božjo v svoji privatni kapeli, nato je sprejel tajnika kardinala Pacellija in še nekatere druge ugledne osebnosti.

V baziliki sv. Petra je bila na veliko noč pontifikalna sv. maša, ki ji je prisostvoval tudi papež Pij XI. Sv. opravilo je daroval kardinal Granito di Belmonte. Po končani službi božji se je sv. oče pokazal na osrednjem balkonu bazilike sv. Petra. Sv. oče je sedel v sedli gestatoriji s tigar na glavi. Preden je podelil prisotnim svoj blagoslov, je papež izjavil v latinskem jeziku, da je blagoslov, ki ga bo podelil, izraz njegovega očetovskega priznanja in zahvale za vse tople želje, ki jih je prejel iz vseh krajev sveta med svojo boleznijo. Nato je sv. oče podelil urbi et orbi svoj blagoslov. Na prostranem trgu pred baziliko sv. Petra je bilo

navzočih nad 250.000 ljudi. Papežove besede in blagoslov so prenašale mnoge radijske postaje po vsem svetu.

Razdor v Blumovi socialistični stranki

Pariz, 30. marca. o. Poboji v pariškem predmestju Clichy so razdelili francosko politično javnost v dva tabora močnejše kakor pa vsi prejšnji dogodki. Poboji, ki so jih organizirali komunisti, kar je danes docela jasno, so odprli oči tudi meščanskim skupinam v strankah, ki tvorijo francosko ljudsko fronto. Zlasti je bilo pri debati v francoski zbornici videti, da radikalni socialisti ne bodo dovolili samovlade nobenih skrajnih gibanj, pa naj prihajajo z desne ali leve strani. Prav tako je odločno njihovo stališče, da imajo pravico do organiziranja in do političnega udejstvovanja v Franciji vse skupine, naj imajo tak ali tak program. To

stališče jim narekuje načelo prave demokracije, ki jo komunisti in nekateri socialisti razlagajo po svoje, to je, da imajo pravico do neoviranega delovanja, organiziranja in oboroževanja samo skrajno levičarske skupine.

Zaradi gonje v komunističnih listih, ki so zahtevali takojšnjo razpustitev vseh nesocialističnih in nekomunističnih skupin in strank v taki obliki, kakršne niti Francija ni vajena, je bila vlada prisiljena, da prepove izhajanje nekaterim skrajno revolucionarnim listom. Več drugih listov pa je bilo zaplenjenih. Pri tej priliki se je pokazalo, da se širi tudi v socialistični stranki predsednika vlade Bluma vse hujši spor med skrajno revolucionarno levico ter med zmernimi socialističnimi krogi. Skupina »Mlade garde«, ki izdaja list »La Jeune Garde« je brez ozira na strankarsko disciplino silovito napadla Blumovo politiko, politiko predsednika lastne stranke, Blumu očitalo zaradi razpisa oborožitenega posojila militaristično politiko ter podpiranje armade, dalje se spotikajo nad njegovim sporazumstvom, s katerim je ustavil svoje socialne in gospodarske prenosne, zlasti pa mu za-merjajo, da noče s močno roko razpustiti opozicijskih strank ter zapreti njihovih voditeljev.

Ta opozicija je zavzela tolik in tako glasen obseg, da so morali sklicati izredno zasedanje širšega predstava socialistične stranke za 18. april. Ta seja bo morala z odločnimi odredbami ukrotiti opozicijske elemente v stranki, če pa ne bodo poslušali, je Blum odločen, da jih iz stranke izključi. Gre pri tem za kakih 300 delegatov izmed 10.000 kolikor jih šteje stranka, ki zastopajo odgovarjajoče število članov stranke. Vodi jih poslanec Marceau Pivert »direktor francoskega radia«, ki je zaradi svoje izrazito komunistične politike v francoskem radiu moral pred kratkim odstopiti.

Po drugi strani pa prizadeva Blumovi vladi težkoče španjsko vprašanje. Velik krik, ki so ga francoski vladni listi zažgnali zaradi tega, ker je Grandi, zastopnik Italije v odboru za neomeševanje odklonil razgovor o odločitvi protostolovcev v Španiji, se je polegler zaradi mirnega stališča Anglije. Včerašnji listi že odkrito pišejo, da španjska zadeva ne more priti pred ZN in da ZN tudi ne bo posredovala. »Le Populaire«, glasilo predsednika Bluma, piše, da ni videti, da bi bila Anglija pripravljena storiti kak odločen korak v Španiji. Pravi, da je že od začetka državljanske vojne videti v vrstah angleških konservativcev jasne simpatije za španjske nacionaliste in da tako ravna tudi vlada.

Vsa ta vprašanja zelo grenijo življenje sedanji francoski vladi in je vprašanje, če bo Blum mogel združiti nasprotujoče si skupine v lastni stranki, hkrati pa ohraniti v svoji zunanji politiki stališče, ki se ga krčevito oprijema.

Občinske volitve v Sofiji

Sofija, 30. marca. Na veliko nedeljo so bile občinske volitve v sofijski pokrajini. Tako so volitve izvršene že po vsej državi. Volilna borba je bila zelo živahna. Vse poslednji teden so bili kandidati neumorno na delu. Dežela je bila naravnost preplavljena z letaki. Pri agitaciji se je posebno izkazala posebno ženska zveza, ki je v mnogih zborovanjih pozivala žene naj izkoristijo priznani jim volilno pravico. Volitve so potekle v miru in redu v vsej deželi, kljub hudi propagandi za abstinenco, ki so jo razvili prvaki bivših strank, se je volitev v Sofiji udeležilo okrog 60% volilcev, v njeni okolici pa 70%.

Angleški duhovniki potujejo na španska bojišča

London, 30. marca. AA. Snoči je odpotovala preko Pariza v Španijo posebna delegacija duhovnikov, pripadnikov anglikanske in katoliške cerkve. V Španiji namerava proučiti položaj vernikov in cerkve. Kakor znano, angleška vlada je delegacije ni pooblastila za tako anketo. Lelavay Johnson, ki je član te delegacije, je davi izjavil novinarjem: Vlada je imela povsem prav, ko nas ni pooblastila za tako anketo, ker bi sicer lahko nastale zanje kakšne nepravilne glede na sedanji položaj v Španiji. Pooblastitev bi pomenila za nas zaščito, toda mi odhajamo v Španijo popolnoma na našo lastno odgovornost. V ostalem angleška vlada nam ni prepovedala tega potovanja in prepričan sem, da bi ga nam zakonito niti ne mogla.

Velika noč na bojiščih

Val Carnero, 29. marca. AA. Velikonočni prazniki so potekali mirno na vsej fronti. Vojaki so morali za osvoboditev Španije. Ponekod so se vršile službe božje tudi v jarkih, oddaljenih le 30 m od republikanskih postojank. Po službah božjih so se vojaki vrnili na svoja mesta in prepevali kraljevo pesem. Ves današnji dan je bil posvečen komemoracijam padlim tovarišem.

Vojni poročevalci na nacionalistični strani so bili včeraj na banketu, ki jim je bil prirejen v Avili. Na banket je prišlo tudi več štabnih častnikov, ki so podrejeni generalu Molli in Varelli. Ob zaključku so novinarji nazdravili generalu Francu. Španski nacionalistični častniki so jim odzdravljali in vzklikali, posebno Franciji.

Katalonska vlada je odstopila

Barcelona, 30. marca. o. Zaradi nesoglasij med posameznimi skupinami, ki so sestavljale katalonsko vlado, zlasti zaradi nasprotja med anarhisti in komunisti, je odstopila dosedanja vlada.

Predsednik Companys je imel več sestankov z zastopniki delavskih organizacij in delavskih strank, ki so zastopane v svetu barcelonskega generalidada in ki so v nedeljo dopoldne odstopili. Včera popoldne je novinarjem izjavil, da mu do- slej ni bilo mogoče doseči sporazuma. Nastale so težave, ki jih je treba v sedanjih težkih časih nemudoma odstraniti. Storil bi vse, da bi se katalonska vlada spet konsolidirala. Prvi svetnik generalidada Taradellas je prejel mandat za sestavo nove vlade.

Nacionalisti poročajo

Salamanca, 30. marca. AA. Po službenih podatkih nacionalističnega vrhovnega poveljstva, je bil položaj snoči ob 20 naslednji:

Na severnem bojišču so na odseku 5. divizije nacionalisti zavzeli važno posojanko pri Calamoci, na odsekih 6. in 7. ter avilske divizije ni bilo posebnih dogodkov, le topništvi sta se obstrlejavali. 46 delavskih milicnikov je prestopilo na nacionalistično stran, med njimi 26 v popolni bojni opremi.

Na fronti uorijske divizije je bil odbit napad na nacionalistične postojanke pri Lacrumu. Nasprot- niki je imel pri tej priliki velike izgube. Na ma- dridski fronti sta se nasprotnika na posameznih odsekih le obstrlejavala. Tam sta na nacionalistično stran prestopila neki poročnik in neki podnadrednik ki sta pripadala prednji rdeči brigadi, razen njiju pa še 5 delavskih milicnikov.

Na južnem bojišču so nacionalisti pri Granadi odbili večji napad. Republikanci so z njim skušali zavzeti El Conjurado. Tudi pri Orgivi je bil odbit napad republikancev. Republikanci so se morali tam naglo umakniti. Mnogo izmed je obležalo na bojišču.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, 30. marca, torek: Kvirin.
Sreda, 31. marca: Modest.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62, in mr. Garts, Moste.

Drama: Zaprto.

Opera: Zaprto.

Kino Union: Glas srca.

Kino Sloga: Kotljaževa pesem.

Kino Matica: Mladost kraljice.

*** KINO ***
UNION
TEL. 22-21
BENJAMINO GIGLI
Glas srca
Geraldina Katnikova

SLOGA
TEL. 27-30
Paul Hörbiger
Kotljaževa pesem

MATINEJA danes ob 14-15 uri
Shirley Temple
Angel aerodroma

MATICA
TEL. 21-24
Mladost kraljice
Jenny Jugo, Friedrich Benfer

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Glavni prosvetni svet pri ministru prosvete razglasa, naj se v bodoče zainteresirane osebe na noben način ne obračajo neposredno na Glavni prosvetni svet. Vse prošnje, priitke in priloge naj se dostavljajo ministru prosvete, odnosno pristojnim oddelkom ministrstva prosvete. Glavni prosvetni svet ne izdaja nikakih potrdil in niso njegove odločitve namenjene privalnim osebam. Zato se ne dajejo v sekretariatu Glavnega prosv. sveta o teh odločitvah nikake informacije.

Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani priredi ob priliki letnega obnove zboru v petek, dne 2. aprila ob 8 zvečer v zadnji sobi hotela »Slova« javno predavanje g. dr. Rajka Ložarja o temi: »Razvoj in sedanje stanje umetnostno-zgodovinske vede pri Slovencih«. Predavanje je aktualno baš sedaj v jubilejnim letu naših vodilnih znanstvenikov: dr. Kanakarja, dr. Stetela in dr. Moleta. Vabljeni so poleg društvenih članov tudi vsi drugi, ki se zanimajo za našo umetnostno zgodovino.

Radio jutri

12.45 Vreme, poročila — 13. Čas, spored, obvestila — 13.15 Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče no želja) — 14. Vreme, borza — 18. Mladinska ura: Pravljica o zlatih pisankah (V. Bitenec) zvočna elika za mladino, izvajajo člani rad. igr. družine — 18.40 Dolenjska Sava (g. dr. Valter Bohinec) — 19. Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Kako težko so se nekoč širili književni časopisi (Svetislav Sumariv) — 19.50 Uvod v prenos — 20. Prenos iz ljubljanskega opernega gledališča. V I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. Vilko Ukmar). V II. odmoru: Čas, vreme, poročila, spored.

Športne vesti

Ameriška plavalca, olimpijska prvaka in svetovna rekorderja Jack Medica in Adolf Kiefer, bosta šla čez poletje na Japonsko, kjer bosta sodelovala pri prvenstvu Japonske v Tokiju meseca avgusta.

V okviru pariške razstave so na programu tudi mnoge športne prireditve. O tem pišejo tudi pariški, oziroma francoski listi sploh in omenjajo interkontinentalni dvoboj Amerike in Evrope v lahki atletiki. Za srečanje je določen 22. avgust.

Te dni je bil naslavnejši tekač vseh časov Finet Paavo Nurmi v Pragi, kot trgovec športnega blaga, posebno copat. Oblastem se je prijavil kot Johann Nurmi, pa so ga vseeno častnikarji kmalu spoznali. V intervjuju jim je povedal marsikaj zanimivega.

Naš tenis odbor je povabil Martina Plea, da bi treniral našo teniško mladino. Plea je svoj čas treniral tudi francosko moštvo Cocheta, Lacosta, Borliva in Brugnona, ki je l. 1927 prinesla iz Amerike v Evropo Davisov pokal.

V Moskvi je končan šahovski turnir, pri katerem sta sodelovala tudi Tine in Lilienthal. Prvo nagrado si je osvojil Tine, drugo Kan, a tretjo Panov. Mojster Botvinik pa v tem turnirju ni sodeloval.

Vesti iz Belgrada

V poštne službi so bili upokojeni: svetnik dr. Janko Tauzes v položajni skup. IV-2, inšpektor Ivan Rukavina v 5. pol. skup. (oba pri poštni direkciji v Zagrebu), in kontrolorka Anka Gradišar v 7. pol. skup. na pošti v Delnicah.

Napredovala sta strokovna učitelja Adolf Dolak na drž. srednji tehniški šoli v Ljubljani v 6. in Viktor Keržan na drž. srednji moški obrtni šoli v Tuzli v 7. pol. skup.

Premišljen je bil: veterinarski svetnik v 5. pol. skup. Pavle Kolenc iz Prevalja v Dravograd. Upokojen je bil: veterinarski inšpektor v 4-1 pol. skup. Josip Koch, nameščen pri kr. poslanstvu na Dunaju.

Kmetijsko ministrstvo je obvestilo proizvajalce oljnih rastlin, kdaj se bo vrnil odkup po zadrugah. Prodajalci, ki bodo prodajali svoje blago v zadrugah, bodo na račun stroškov plačali le 5%, oni ki bodo posredovali pri prodaji blaga pa 10%. Na račun dajatev, določenih po pravilniku o odkupu oljnih semen. Prodajalci bodo pri zadrugah dosegli višje cene.

Ptuj

Poštna avtomobilska proga Ptuj-Haloze bo svačano otvorena po g. direktorju pošte dr. Vagaju na dan 31. marca t. l. ob 2 popoldne na Mirovski trgu v Ptuj. Po blagoslovitvi obeh avtomobsov sledi otvoritvena krožna vožnja. Za mesto Ptuj in Haloze pomeni uvedba poštne avtomobilskega prometa v Haloze neizmerno dragoceno pridobitev. Poštni upravi smo hvaležni za to prepotrebno prometno zvezo.

Ptujske občinske zadeve

Ptuj, 29. marca.

V ponedeljek 22. t. m. se je vršila v mestni posvetovalni javna seja. Sejo je otvoril predsednik dr. Remec in takoj nato podal svoje poročilo, med katerimi je bilo glavno vprašanje načelni pristaneke za zgraditev hodnika in trase pri graditvi novega mostu čez Dravo, ki se ga bo predvidoma gradilo že tekom tega leta. Takoj po svojem poročilu je prešel na dnevni red, iz katerega posnemamo v glavnem: Širec Francu, mehaniku se dovoli krajevna potreba za prevažanje oseb, Francu Brezovniku se dovoli graditi črpalko za nafto, Lahu Ivanu iz Maribora se odstopi brezplačno zemljišče pri sejmišču, kjer namerava zgraditi tekstilno tovarno, ki pa jo mora že v teku tega leta pričeti graditi. Ustanovi se podružnica javne borze dela v Ptuj, brezposelnim se zniža brezposelna podpora na 15 dinarjev, to pa vsled tega, ker so bili sedaj plačani višje, kakor pa po drugih mestih in je tako vsakdo gledal, da bi se mogel isto uživati in se je le malo kdo brigal da bi si poiskal drugo delo. Na Ormoški cesti se podreča dve poslopji, v katerih stanujejo

sedaj mestni delavci in se istim odkaže drugo stanovanje v mestnih hišah. Ti dve zgradbi sta res že v skrajno slabem stanju in nikakor ne delajo dake ptujskemu mestu. Iz poročila odseka za mestna podjetja je bil glavni predmet preureditev mestnega kopališča in zgraditev novega kopalnega bazena. V to svrhu so že predloženi načrti in se bo z gradnjo čim prej začelo, tako da se bomo že v tem poletju kopali v novem modernem zgrajenem kopališču. Za zgradbo kopališča je najeti v to svrhu posojilo, porabilo se bo tudi denar, ki je določen za brezposelne, ki se bodo pri tej zgradbi zaposlili in pa podporo banovine, ki je že iz tekočega proračuna obljubila znesek 30.000 din.

Gasilska četa je napravila vlogo glede službe gasilcev pri kinopredstavah, katera pa je bila odložena za prihodnjo sejo, ker se mora stvar še obravnavati v pravnem odseku. Konjaški posli se poverijo za desni breg konjaču na Hajdini, za levi breg pa konjaču Vinklerju iz Budine. Po končani javni seji se je vršila tajna, v kateri so razpravljali razna personalna vprašanja.

Smučarske tekme v Planici

Planica, 29. marca.

Danes so se vršile v Planici smučarske tekme v teku in v skokih. Po programu SK Ilirije, ki je organizacijo tekem tudi izvedel, bi moral biti ta smučarski dan, dan mladinskih tekem in prireditelj, ki naj bi zamenjal veliko mednarodno prireditev v smučarskih poletih, ki bi se danes morala vršiti. Ta mednarodna prireditev pa je morala iz znanih razlogov odpasti.

Prirediteljem pa nebo nikakor ni bilo naklonjeno. V Planici je neprenehoma tri dni snežilo, tako da je zapadlo nad 1 m novega snega, ki je seveda izredno otežkočilo celotno prireditev. Tako je morala odpasti slovesna otvoritev četrte nove skakalnice v Planici. Tekme v skokih na tej novi 40 meterski skakalnici so se morale radi ogromne množine novega snega, ki je zapadel, seveda odpasti. Tudi izvedba tekem v tekih je prirediteljem napravila mnogo skrbi. Proga je bilo nemogoče markirati prej, ker bi novo zapadli sneg sproti zabrisal vsako sled. Tako so morali prireditelji šele danes zjutraj, neposredno pred samimi tekmami, označiti progo.

Tekmovalci so bili razdeljeni v tri skupine, in sicer najmlajši do 16. leta so tekmovali na 3 km, starejši do 18. leta na 6 km in seniorji na 12 km. Start je bil pri Ilirskem domu v Planici, nakar je proga vodila čez Slatno proti Podkorenju, kjer se je obrnila in so tekmovalci tekli ob železniški progi do postaje Rateče, od tu pa po senozihi do pod velike skakalnice, nato pa zopet proti Ilirskemu domu, kjer je bil cilj. Proga je bila speljana v

dveh zankah, tako da so morali seniorji progo pre-smučati dvakrat.

Rezultati posameznih tekov so naslednji:

Pri najmlajših je zmagal Brun Berto (SK Bratstvo, Jesenice) v času 33:08. Drugi Poldo Janec (Dovje-Mojstrana) 33:36. Tretji Pogačnik Zdenko (Bratstvo, Jesenice) 35:26.

Pri juniorjih do 18. leta je zmagal talentirani Smolejev učenec Razinger Anton (SK Bratstvo, Jesenice) v času 39:37. Drugi Kordeš Stanko (SK Bratstvo, Jesenice) 44:21. Tretji Kajzer Franc, Rateče, 45:29.

Glavno zanimanje je vladalo za tekmo seniorjev v teku na 12 km, kjer je zlasti srečanje Smoleja Franca (Bratstvo, Jesenice) in Knapa Leona (SK Ilirije) obetalo lepo športno borbo. Zmagal je gladko in z velikim nasokom Smolej Franc (SK Bratstvo, Jesenice) v času 1:03:27. Sledijo:

2. Knap Leo, SK Ilirija 1:10:52;
3. Mrak Franc, SK Ilirija, 1:16:31;
4. Močnik Cveto, SK Ljubljana, 1:20:12;
5. Keršajn Andrej, SK Ilirija, 1:22:45;
6. Dekleva Milan, SK Ljubljana, 1:23:11.

Tekme v skokih na novi 40 meterski skakalnici se zgolj iz navedenih razlogov niso moge vršiti. Zato so prireditelji tekme v skokih preložili na najmanjšo 25 metersko skakalnico. Zmagal je Novšak Albin z dvema skokoma po 20 m in dosegel 37,5 točk. Drugi Pribošek Franc (SK Ilirija) 36,5 točk, 19,20 m. Tretji Zupan Franc (SK Bratstvo, Jesenice) 34 točk, 19 m in 19,5 m. Četrtri Bevc Edo, SK Ljubljana.

Protekcija športnih organizacij v Sloveniji?

Pri zadnjem zasedanju senata je padel s strani opozicije očitak na račun ministra za telesno vzgojo naroda, češ da močnejše podpira športne organizacije v Sloveniji in da gotovo pokrajine zapostavlja. V sledečem hočemo dokazati, da je očitak popolnoma neosnovan in da ne prejema Slovenija nič več kot druge pokrajine naše države, dasi je splošno znano in priznано, da so potrebe slovenskega športa z ozirom na njegov visoki nivo zelo velike.

Najprej ugotavljam, da ima slovenski šport precejšnjo tradicijo in da je naletel pri ljudstvu na razveseljiv odziv. Ugotavljamo, da si jugoslovanskega smučarskega športa brez odličnih slovenskih tekmovalcev sploh predstavljati ne moremo; ugotavljamo, da predstavljajo dravska banovina polovico jugoslovanske lahkoatletike zveze; ugotavljamo, da so se marljivi naši plavalci povzpeli na čelo jugoslovanskih državnih rekorderjev; ugotavljamo, da so bili slovenski telovadci oni, ki so Jugoslavijo ponovno proslavili na mednarodnih tekmah. In končno ugotavljamo, da je naše ljudstvo samo žrtev velike zneske, da smo zgradili telovadšča in smučske domove, plavalne bazene in planinske kočice, smučske skakalnice in razne druge športne naprave. Tu nam nikdo ne more očitati, da smo prejeli neke podpore — upravičene ali neupravičene!

Zal, da nimamo pri rokah točne statistike športnih organizacij dravske banovine. Vendar je vsakemu, ki količičaj pozna jugoslovanske in še posebej še slovenske športne razmere, jasno, da je v dravski banovini razmeroma največ smučarskih, lahkoatletskih, plavalnih in telovadnih organizacij, ki imajo pravice do državnih podpor, ako namreč predpostavljamo, da so gotove podpore za društva, ki na športnem polju delajo obsekoristno, predvidene. Ako se je torej zgodilo, da je minister g. dr. Rogič podelil tudi slovenskim športnim organizacijam skromne podpore, tedaj pač ne more biti govora o pristranosti. Kdor to trdi, je ali pristranski, ali pa popolnoma neinformiran. Navesti bomo le dva primera: največji in najstarejši slovenski športni klub Ilirija, ki je vzgojila doslej toliko odličnih tekmovalcev, da je dala lansko leto kar 12 svojih tekmovalcev v državno olimpijsko reprezentanco, ni prejela doslej nič več kot razni povsem neznani športni klubi, je pa prejela mnogo manj, kakor nekateri klubi v Belgradu in Zagrebu. Isto velja tudi za Smučarski klub Ljubljana, aketnega obsekoristno delo za kvalitativen napredek smučarstva je znan po vsej naši državi.

Proračun

Najjasnejšo in najobjektivnejšo sliko o drž. športnih subvencijah dobimo, ako si ogledamo proračun ministrstva za telesno vzgojo. Takoj pa moramo poudariti, da razen dveh belgrajskih klubov niti eden v državi nima predvidene posebne pomoči. Torej tudi niti eden klub v dravski banovini. Za delo posameznih vrhovnih športnih organizacij pa so predvidene sledeče državne dotacije:

I. Organizacije s sedežem v Belgradu: Stevilka v oklepaju pomeni štev. članjenih društev. Zveza strelcev (1722) Din 100.000, Jugosl. nogometna zveza (662) Din 30.000, Jugosl. zveza skavtov (317) Din 70.000, Jugosl. veslaška zveza (19) Din 100.000.

II. Organizacije s sedežem v Zagrebu: Jugosl. lahkoatletska zveza (32) Din 100.000, Jugosl. plavalna zveza (25) Din 40.000, Jugosl. sabljaška zveza (12) Din 60.000.

III. Organizacije s sedežem v Ljubljani: Jugoslovanska zimsko-sportna zveza (122) Din 100.000. Za organizacije, ki zgoraj niso omenjene in za pomoči posameznim športnim podzvezam in

društvom je predvidena vsota 800.000 Din, ki se bo porazdelila prvenstveno vrhovnim organizacijam s sedežem v Zagrebu. Razvidno je torej, da dravska banovina nikakor ni protežirana in tudi, da je organizacija, ki ima sedež v Ljubljani, prejela razmeroma le skromno podporo. Dasi ima JZSZ 122 edinic in dasi je njeno delovanje eminentne važnosti za telesno vzgojo ljudstva, za tujski promet in za narodno obrambo, vendar bo prejela naša smučarska organizacija le toliko kot lahkoatletika ali veslaška. Mimogrede želimo tudi omeniti, da v proračunu ministrstva za telesno vzgojo ni predvidena pomoč za Zvezo planincev, dasi je kulturno, ekonomsko in športno udejstvovanje ta organizacije prvenstveno obsekoristno.

Točno je, da je minister za telesno vzgojo dr. Rogič pokazal mnogo več razumevanja za potrebe slovenskega športa kot njegovi gg. predniki, vendar smatramo, da bodo morale biti v bodočem proračunu mnogo večje postavke za onon banovino, ki je dala 42% moč v celokupno državno olimpijsko reprezentanco. Prav je, da država podpira tudi v stvareh športa prizadevanja. Privatne iniciative, želeli pa bi bilo, da podpira zlasti one organizacije, ki so uspešne in agilne! Neopravičeni očitki, da prejema slovenski šport previseke dotacije, nam bodo samo vzpodbudo, da se bomo tem vztrajnejše borili za delež, ki nam pripada!

Dr. Ljudevit Pivko umri

Maribor, 29. marca. Danes popoldne je nenadoma umrl na svojem domu v Betnavski ulici 35 prof. dr. Ljudevit Pivko. Bolehal je že skoraj celo leto, nedavno je prestal težko operacijo v Zagrebu, sedaj pa je podlegel zavratni bolezni. Dr. Pivko je postal znan med svetovno vojno, ko je na tirolski fronti prešel s celim bataljonom k Italijanom. Po vojni se je začel politično udejstvovati ter je bil leta 1925. izvoljen na listi Samostojne demokratske stranke v parlament. Ponovno je bil izvoljen na Živkovičevi listi, pri petmestarskih volitvah leta 1935. pa ni več kandidiral. Naj počiva v miru.

Minister Kožul v Mariboru

Maribor, 29. marca. Danes dopoldne se je nenadoma pojavil v Mariboru minister za zgradbe dr. Marko Kožul. G. minister se nahaja čez velikonočne praznike s svojo družino v Rogoški Slatini. V Maribor se je pripeljal z avtomobilom v spremstvu šefa kabine in ravnatelja zdravilišča Rogoške Slatine g. Gračnerja. Takoj po prihodu se je podal na okrajno načelstvo ter obiskal načelnika okrajne Maribor levi breg dr. Popoviča, nato je konferiral z voditeljem tehničnega oddelka banske uprave v Mariboru inž. Vanekom in drugimi tehničnimi eksperti tega oddelka. Zanimal se je zlasti za naše ceste v Mariboru in okolici, posebno pozornost pa je pokazal za državno cesto, ki vodi od meje pri St. Ilju preko Maribora proti Ljubljani in Zagrebu. Opoldne je bil z družino in svojim spremstvom na kosilu v hotelu Orel, kjer je sprejel mariborskega podžupana Franja Zebota. Ta mu je tolmačil potrebe naših prometnih zvez, posebno mu je še polagal na srce nujno potrebno izboljšanje ceste od državne meje proti Ljubljani. Gospod minister je sledil z velikim zanimanjem referatu g. podžupana Zebota, ki je še posebej naglašal, da je treba obstoječe zakone in pravilnike izza prejšnjega režima glede banovinskih in bivših okrajnih cest v naši banovini temeljito izpremeniti,

Od tu in tam

Mornariški kapitan gospod Tomo Dionis, ki ga je naša vlada delegirala v kontrolnemu odboru za nadziranje nemešavanja v špansko državljansko vojno, je odpotoval. Najprej je šel še v Belgrad, kjer je dobil posebna navodila, nato pa v Španjo.

Bivša SDS in bivša HSS sta nerazdružljivi prijateljici in zaveznici. Tako je izjavil v Sarajevu narodni poslanec dr. Jure Sutej, da zavrne govorice, ki se vedele povedati o nekih trenjih in nesporazumih med obema kriloma zagrebške izvenparlamentarne opozicije. Pristavil pa je tudi, da se dr. Matčič z vlado ne razgovarja in ne pogaja.

Novi belgrajski nadškof in apostolski administrator Banata dr. Josip Ujčić je položil prisego v roke pravosodnega ministra dr. Nikole Subotića. Tako bo takoj nastopil svoje novo mesto.

Novega župana je dobil Zagreb po dolgih mesecih. Postavljen je bil dr. Teodor Pečič, član državnega sveta. Prejšnji župan, ki je pa pred meseci odstopil, je bil ravnatelj zagrebške mestne hranilnice Rudolf Erber.

Hajduka, ki je bil strah v požarevskem okr., so prijeli v nedeljo. To je Milutin Bogosavljevič, ki je bil še lani obsojen na 20 let težke ječe, pa je pobegnil in se spet skrival pri svojih prijateljih in znanih. Od kar je pobegnil, se je največ držal okrog prijatelja Pavloviča v Gučevu. Obljubil mu je, da mu bo za to dal posebno denarno nagrado. Ker pa nagrade le dolgo ni bilo, je začel Pavlovič misliti na to, da bi se hajduka znebil in s tem zaslužil 50.000 Din nagrade, ki jo je notranje ministristvo razpisalo na hajdukovu glavo. Ko sta v nedeljo sedela skupaj in pila, je hajduku pripovedoval, da denarja nima, da ga bo pa kmalu imel, ker je že zasnoval neki zločin. Pavloviču pa se je zdelo, da je bolj sigurna nagrada tista, ki je razpisana na hajdukovu glavo. Vzel je puško in ustrelil hajduka v prsa. Nato je šel po orožnike. Ko so pa ti prišli, hajduka že ni bilo več v bližini, pač pa so ga po krvavi sledi našli v drugi vasi. Težko ranjen se je hajduku vickel 10 km daleč. Ko so ga orožniki hoteli prijati, je streljal. Toda prijeli so ga ter je imel še toliko moči, da je štirikrat težko ranjen prehodil z orožniki še vso pot do mesta.

V gostilni sta sedela in se prepirala zaradi nekega koleasa Dušan Radišić iz Osijeka in čuvaj pri Našički Josip Bartok. Ko sta pa odhajala iz gostilne, je Radišić predlagal, da bi se pomirila. Toda čuvaj je to odklonil, obenem pa udaril Radišića v lice. Ta je spet klofuto vrnil, dokler ni Bartok potegnil revolverja in ga ustrelil v glavo. Radišić je obledel mrtev.

Dan pogodovanja bo priredilo ministristvo za gozdove in rudnike po vsej državi. Les je eden najvažnejših činiteljev v našem gospodarstvu in mu je zato treba posvetiti mnogo več pozornosti, kakor doslej. Dan pogodovanja bo izvedel Rdeči križ s svojimi pomladki in s pomočjo gozdarskih strokovnjakov. Vsak član pomladke Rdečega križa bo moral na ta dan zasaditi eno sadiko.

Malega dečka je hotel ugrabiti in odpeljati iz Belgrada na Švedsko neki švedski oficir, toda mati je otroka takoj pogrešila in prijavila zadevo policiji. Dečka so še pravočasno potegnili iz letala, s katerim bi se skoraj odpeljal na Švedsko. Zgodba je pa zapletena. Otroka mati je švedinja in se piše Helihius. Omočena je bila nekaj let z visokim švedskim oficirjem, pa se je pozneje od njega ločila in poročila z nekim socialističnim voditeljem. Njen prvi mož pa je oba otroka, med njima tudi dečka, zahteval za se. Ločena žena tega ni hotela storiti, čeprav je švedsko sodišče prisodilo otroka očetu. Pobegnula je v Jugoslavijo, da bi tako za nekaj časa zmešala sledi za seboj. Toda njen lastni brat, ki je tudi oficir v švedski armadi, je zasledil njen naslov in prišel v Belgrad. Počakal je dečka in ga odpeljal s svojim avtomobilom na aerodrom. Tik pred poletom letala je policija dečka prišla z ugrabiteljem vred.

Na veliki petek je zagrebški tramvaj podrl in razmesaril 35-letnega slepca Ivana Krikanca. Ponoči je ta moč korakal preko lince, ko je začel tramvajski sprevodnik dajati signalne znake. Toda razlika med pešcem in tramvajem je bila takoj majhna, da se voz ni dal več ustaviti. Tramvaj je zgrabil slepca in ga strl. Očividno se slepec ni mogel hitro izogniti nevarnosti, ker pač ni videl.

Izpite za tramvajske voznike bodo poostriili v Zagrebu zaradi neprestano množitih se nesreč, katerim so večkrat krivi mladi neizkušeni in tehnično premalo izvežbani vozniki na tramvajih. Izpite bodo vodili strokovnjaki in sicer tehniki in psihotehniki, to se pravi znanstveniki, ki bodo ugotavljali, ali je kandidat duševno sposoben za tako težko službo, to je, ali kaže dovolj prisebnosti, da se zna v primeru nevarnosti bliskovito odločiti za pravo stvar.

Najstarejše kavarne v Evropi so menda v Sarajevu, kjer je bila prva kavarna že leta 1570. O tem piše v nekem rokopisu, ki ga hrani Balkanski institut v Sarajevu neki Mesh efendi, sin Abdulahov, ki je za vladanja sultana Selima II. 1566 do 1574 pisal proti pitju kave, ki se širi povsod, in ki je iz Carigrada prodrla tudi v Sarajevo.

Naš plesni mojster Pino Mlakar, ki žanje velike uspehe s svojimi nastopi v Cürichu, bo v kratkem nastopil tudi v Zagrebu. Insceniral bo baletno delo »Vrag na vasi«, ki je imelo v Švici silen uspeh.

ako centralna vlada hoče, da se bo cestno omrežje v naših krajih z ozirom na naraščajoči tujski promet izboljšalo. Opozorjal je, da je prejšnji režim avtonomne korporacije, to je dobro delujoče cestne odbore v Sloveniji izrazilo političnih razlogov s centralističnimi pravilniki tako okrnili, da danes ne morejo delovati tako, kakor bi bilo želeli. Radi tega propadajo poleg državnih tudi bivše okrajne in banovinske ceste, ki so bile doslej dika in ponos cele Slovenije. G. minister je z zanimanjem sledil izvajanjem g. podžupana. Razpravljaj je s podžupanom tudi o bodoči rekonstrukciji glavne prometne žile: drž. meja-St. Ilj-Maribor-Ljubljana. G. minister je izjavil, da centralna vlada hoče z vsemi sredstvi, ki jih ima trenutno na razpolago, to cesto izboljšati in bo tudi za traso ceste Maribor-Slov. Bistrica-Ljubljana dala potrebne kredite na razpolago. Vlada g. dr. Milana Stojadinovića ima resen namen, da se posebno glavne cestne žile v Sloveniji temeljito izboljšajo.

G. minister se je okoli 13 prijazno poslovil od predstavnikov Maribora in se je v spremstvu ravnatelja g. Gračnerja zopet odpeljal nazaj v Rogoško Slatino.

Prvi denarni muzej

Plačilna sredstva štirih tisočletij

Večkrat čitamo, da je bil tu ali tam ustanovljen nov muzej, v katerem se nahajajo pač stvari starinske vrednosti vseh vrst, ki so značilne za kak kraj ali čas. Dostikrat se je že tudi zgodilo, da so kakšen muzej tudi naenkrat morali zapreti, ker ni zadostovala samo iniciativnost požrtovalne zbiralec starinskih vrednosti, kajti takšni ljudje nimajo navadno toliko denarja, da bi mogli vzdrževati in dopolnjevati muzej, ki se jim je po njihovem mnenju zdel potreben. V takšnem primeru bi bila pač nujna denarna pomoč, ali od države ali pa od kod drugod. Toda, zdi se, da vseh teh težav pri svojevrednem muzeju, ki ga sedaj nameravamo ustvariti v Nemčiji, ne bo. Temu muzeju, ki nima svojih stalnih prostorov v kakšni zgradbi, pač pa je, vsaj dosedaj še, bolj podoben kakšni potujoči razstavi, čeprav menda nima primere, pripisujojo lepo bodočnost. To je muzej, v katerem so razstavljena denar, ali bolje rečeno plačilna sredstva najrazličnejših vrst iz davne preteklosti 4000 let do današnjih časov.

Ustanovitelj denarnega muzeja

Ustanovitelj tega muzeja pa ni morda kak svetovno znani učenjak, čisto navaden človek pa seveda spet ne, pač pa mož, ki se je skoro vse svoje življenje pečal s tem, da je bil tujcem ne-kak vodnik, ki jim je razkazoval po nemških muzejih, posebno v Berlinu razne zanimivosti, ki pri njih tujec mora imeti tolača in razlagalec. Ta mož se odlikuje posebno tudi s svojo pridnostjo in ima mnogo razumevanja za cenitev starinskih predmetov, pa naj že bodo te ali one vrste. Kar je starega, ima zanj še vedno več vrednosti, kot pa še tako duhovita novost. Moderne novosti pač ni nikomur težko poznati in se razumeti nanje, saj vstajajo takorekoč pred njegovimi očmi in se lahko razume nanje, če količkaj ne hodi okrog kot slepec. Tako misli ta navaden človek. Zato si je izmislil nekaj svojevrsnega, pri čemer mu nihče ne bo mogel preveč odjedati slave. Muzej z vsem množičnim denarjem od najstarejših časov do danes bi bilo že nekaj, s čemer bi po lastnem muzeju ta mož lahko prišel do miru in zadovoljstva in bi ga želja po čem originalnem več ne gnala naprej.

Ustanovitelj tega denarnega muzeja se piše Georg Weineck. Ta je obenem najmlajši nemški lastnik muzeja. Udeleževal se je mnogo po vseh berlinskih muzejih, in sicer v prvi vrsti s tem, da je — kakor rečeno — tujcem razkazoval razne dragocenosti, ki so to šranjene. Kadar so se mudili v Berlinu kakšni odličnejši gostje iz inozemstva, tedaj jih je navadno pospremljal še po drugih mestih, ker pač velja za najboljšega poznavalca in zato tudi razkazovalca starinskih stvari po nemških muzejih. Lahko bi rekli, da je on pri tem poslu s srečo in v jeziku, kajti ravno velika ljubezen, s katero zbira in čuva starinske zanimivosti, je tista, ki ga dela tako zgornega in neizbrnega.

Pri pogrebu žrtv komunističnih pobojev v Clichy pri Parizu so bile velike polit. demonstracije.

Jetniki s Hudičevih otokov

Lovett, ki je še vedno stal, je nadaljeval zelo vljudno:

»Morda bi nam mogli pomagati, gospod. Mi zasledujemo dva človeka, ki sta preteklo noč potovala skozi to vas. Eden njiju je imel ranjeno nogo. Bržkone je imel zlomljeno. Ste li morda kaj videli ali slišali o tem?«

Z ljutim pogledom, naperjenim v Rankina, je polkovnik nejevoljno odgovoril:

»Če ukažete temu nesramnežu, da ne vtika svojega nosu v moje stvari, Vam bom morda kaj odgovoril.«

»Pri tej dobro preračunani žaljivki je Rankin nehal brskati po sobi in besno zaplčil svoje oči v starega polkovnika.

Lovett se obrne k njemu in mu mirno veli: »Pokažite zunaj pred vratmi, narednik!«

»Torej, gospod?« je vprašal Lovett, ko so se vrata za narednikom že zaprla.

»Ničesar nisem niti videl, niti slišal o teh dveh.« je dejal polkovnik, zroč v zaprta vrata.

»Ste li sploh kdaj čuli za Johna Wilkes Bootha?«

»Nikoli!«

»To je zelo poznan igralec.«

»Za vraga, gospod, jaz rajši prepuščam igralce ženskam.«

Zunaj se je Rankin usedel na najvišjo stopnico pri vhodu in se s hrbotom naslonil na podboj. Bil je še vedno srdit, ker ga je poročnik nagnal iz sobe. O tem, kar je on tačas mislil o vseh finih častnikih iz vojne akademije, o tem bi se dale napisati cele knjige.

Zamaknjen v ta svoja razburljiva razmišljanja ni narednik spoznal niti zapazil male Marthe, polkovnikove vnukinje, ki se je sprehajala in pri tem vlekla za seboj nekaj na vrvi. Deklica se mu je čisto približala in ga začela radovedno opazovati.

Varčen pa mora biti ta človek vseeno. Trideset let in več že zbira denar! Toda tega ne dela tako kot drugi varčni ljudje, ki vse kar zaslužijo, brž neso v hranilnico ali pa hranijo doma, da si pozneje za ta denar kaj »večjega« privoščijo. Za ves denar, ki ga ta mož prihrani, si kupi zdaj to, zdaj ono zanimivost in novost, ki more biti zanj le kak tuj ali domač denar, ki je dosedaj ostalo še neznan.

Zbira že trideset let

S tem svojim poslom je prišel že kot deček. Zamenjal je znamke za inozemske novce. Ko se je pozneje mudil v Hamburgu in tam prišel v stik s pomorščaki, ki jih pot zanesla enega na ta, drugega na drugi konec sveta. Postal je veren njihov prijatelj, posebno pa prijatelj tistih, ki so mu iz tujine prodali kak donesek za njegov, takrat še ne prav preveč bogati zasebni muzej. Posebno hvaležna je bila zanj in za njegov posej svetovna vojna, ko so mu vojaki od vseh vetrov takorekoč kar metali denar, ki je bil pač za marsikoga manj vreden kot še tako majhen košček kruha.

V več kot tridesetih letih se je temu možu nabralo v njegovi zakladnici že toliko najraznovrstnejšega denarja, da se je sedaj končno odločil, da si poišče primernejšega prostora za te dragocenosti, kot je pa njegov skromen dom. Mizariji in drugi rokodelci obrtniki so mu sedaj skoro že dogotovili vsa dela za muzej v samostanu Chorin pri Eberswaldu. Vse te dragocenosti so lepo porazdeljene po posameznih zabojkah, ki nosijo zaporedne številke. Vse se zdi urejeno, kakor je pač najboljša mogoče. Teh razstavljenih plačilnih sredstev ni ničmanj kot 3000 vrst. Najstarejše in naj-novejše loči razdobje okoli 4000 let. Strokovnjaki, ki se na star denar dobro razumejo, pripovedujejo, da bi bilo težko mogoče, da bi imel še kdo drug na svetu toliko tako redkih dragocenosti.

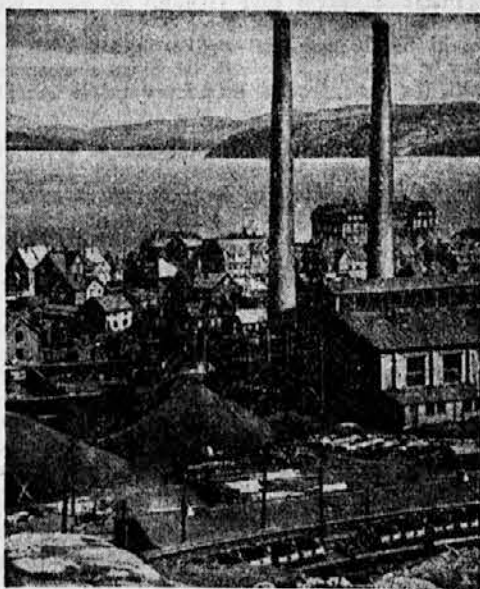
O različnih vrstah denarja mi prav za prav zelo malo vemo. Poznamo n. pr. zlat, srebrn, bakren, niklast, železen in papirnat denar. O kakšnem drugem denarju skoro ne slišimo, še manj pa ga dobimo v roke. Za nas postane denar sploh pomemben šele tedaj, če ga kaj prida imamo. Toda, Weineck misli malo drugače. Zanj je zanimiv vsak posamezen kovanec, ali papirnat bankovec, pa ne morda zato, češ da ga je toliko potreben, pač pa ker v vsakem kovancu vidi kaj novega, posebnega, vidi celo zgodovino, kako je nastal, kje in koliko časa so ga uporabljali kot veljavno plačilno sredstvo, zna tudi še mnogokaj, kar je v zvezi s tem ali onim novim ali starim denarjem.

Pa, kakšen je ta muzej, ki naj bo vreden tolike pozornosti in ki naj bi imel toliko dragocenosti. Nekaj vsakdanjega gotovo tudi ni bankovec, ki ne napravi iz čisto navadnega papirja. Kdor tega ne verjame, mu pač ne preostane ničesar drugega, kot da gre pogledat v ta najnovejši zanimivi muzej. Pa ta denar niti ni tako star. Med svetovno

vojno so ga delali: Nemška vojska ga je dobila v Afriki kot pomožno plačilno sredstvo, ker je bilo drugega premalo. Kar s pisalnim strojem so na ta papir zapisali, kar je bilo potrebno za njegovo veljavnost. Ker črne takšne vrste papirja sploh niso poznali, je bilo malo verjetnosti, da bi se kdo lotil ponarejanja. Nevarnosti pred ponarejanjem pa tudi zato ni bilo, ker je te vrste denar bil v veljavni prav malo časa; bil je le kot izhod iz stiske.

Ahati, pasji zobje, dum-dum krogle...

Velike skušnjave so pač bile v vseh časih po ponarejanju denarja. Zato je bilo pač treba to nevarnost na kak način preprečiti. Najbolj uspešen način je seveda ta, da se uporabi za denar takšno sredstvo, ki ga ni mogoče ponarediti, bodisi zaradi kakovosti, ali pa zaradi tega, ker ga je premalo. Vseh vrst zanimiv denar, ki so si ga izmislili primitivni narodi ali pa bolj kulturni naselenci v teh krajih, je tak, da ga je res bilo vsaj v teh krajih težko ponarejati. V Sudanu so n. pr. izdali denar iz ahata, neke vrste kamna z lepimi okroglimi kolobarji, ki so nastajali drug za drugim iz kamenitih snovi, ki jih izločuje voda. Ta kamen je moral biti seveda lepo brušen. Vrednost je bila tem večja, čim večji je bil ahat in čim lepše je bil brušen. Nova Guineja je imela takimenovani »pasji« denar. V ta namen so uporabljali pasje zobje. Sprednji zobje so imeli vrednost približno toliko kot ena nemška marka, manjšo, polovično vrednost marke pa so imeli kočnjaki. Ta denar so izdali zato, ker v Novi Guineji ni bilo psov. Če bi jih pa imeli, bi v takem primeru

Kirkenes, norveško pristanišče visoko na severu, kjer so tudi pripravna tla za sovjetsko špijonažo

gotovo dolgo časa ne živeli, še bolj verjetno pa je, da bi takšnega denarja sploh ne bili uvedli.

V mohamedanskemu Sudanu je bil pred vojno v prometu denar iz pisemskega papirja. Weineck ima v svojem muzeju pisemski papir, ki nosi Bismarkovo sliko. Ta denar je imel tedaj v Sudanu posebno veliko vrednost v Abesiniji so bili največ vredni tolariji Marije Terezije. Med zadnjo italijansko-abesinsko vojno pa so tam imeli že bolj moderno plačilno sredstvo, namreč dum-dum krogle, za katere so se nekaj časa menda kar topli. Za sto takšnih krogel si lahko že dobil tam konja. V nekaterih pokrajinah pa so bili tudi še dosti iznajdljivi, ko so vpeljali gumijast denar. Če je kdo svoj gumijast novce malo bolj raztegnil, ni treba dvakrat reči, da ni mislil da je postal še enkrat tako bogat.

V četrtem stoletju so na Kitajskem uporabljali kot denar v kocke stisnjen čaj. Na nekaterih severnih otokih in v Severni Ameriki je bila plačilno sredstvo kožušina, v pokrajini Usambarg modri vitriol, ki so ga rabili kot strup, v katerega so namakali bojne puščice, v Kongu žica iz medu. Meter te žice je veljala za denarno enoto. V časih, ko je bilo tudi v Ameriki veliko pomanjkanje denarja, so si n. pr. v mestu Blaine v državi Washington napravili

denar iz lesa

Stavili so v promet lesene bankovce v vrednosti do enega dolarja. Trgovci so bili prisiljeni s posebnim ukazom, da tega denarja v prometu ne odklanjajo.

Tudi iz Nemčije same je Weineck nabral precej zanimivega starinskega denarja. V Pösnecku

72 letna angleška letalka vojvodinja Bredfordska, ki je pred kratkim sama poletela na daljše zračno potovanje po Angliji. Letanja se je začela učiti s 60. letom

so n. pr. izdelovali denar iz usnja, v Meissenu iz porcelana, po nekaterih drugih mestih pa celo iz svile in platna. Ne malo pa je v njegovih zbirki tudi denarja iz pločevine, železa, aluminija in celo iz stekla. Posebnost med temi dragocenostmi pa tvori gotovo tudi nek srebren bankovec, težak 100 gramov, v katerega je vdolan kitajski zmaj.

Dragocen, če tudi ponarejen

Ljudi, ki se ukvarjajo z zbiranjem starega denarja, je po vsem svetu dovolj. Sicer ti ne zbirajo denarja tako, kot Weineck, no, tako na splošno vsega, pač pa imajo svoje veliko zadovoljstvo vsaj pri tem, ko stikajo za denarjem, ki so ga uporabljali starodavni Feničani, Grki, Rimljani in drugi narodi iz one dobe. Iz te dobe Weineck nima v svojem muzeju prav preveč srebrnih ploščic, ki so jih rabili kot denar v stari rimski dobi ali še prej v pokrajinah, ki leže okoli Sredozemskega morja. Kar pa jih je, ne more z golovostjo nihče dokazati, da niso morda ponarejene. Če je bil ta denar ponarejen v tistem času, ko je bil v veljavi, potem za današnjo dobo ne predstavlja prav nič manjše vrednosti kot ga ima tovrstni neponarejeni denar, ker tu pač ne gre več za vrednost denarja, pač pa za vrednost starinskega predmeta.

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najenejsem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Programi Radio Ljubljana

Torek, 30. marca: 12 Godba grenadirskega orkestra (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13. Cas, spored, obvestila — 13.15 Glasbene slike (plošče) — 14 Vreme, berza — 18 Glasbeni drobci (Radijski orkester) — 18.40 Liberalna struja in odpor proti njej (gospod urednik Franc Terseglav) — 19 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Romanistika v Jugoslaviji (dr. Petar Skok, Zagreb) — 19.50 Zabavni zvočni tednik — 20 Pevski koncert g. Marjana Rusa, pri klavirju: g. prof. M. Lipovšek, vmes Radijski orkester — 22 Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Instrumentalni dueti (gr. Haršlag in Antunovic).

Drugi programi

Torek, 30. marca: Belgrad: 19.50 Bachov božični oratorij — Zagreb: 20.00 Čelo in klavir — Dunaj: 20. Koncert po željah — 22.20 Klavir — 22.50 Sramel — Budimpešta: 21. Ciganska glasba — 22.05 Godalni kvartet — 23.35 Plesna glasba — Trst-Milan: 17.15 Plesna glasba — 21. Berliozova opera »Faustova pogubljenje« — Rim-Bari: 21. Sprevolera — Praga: 19.30 Zabavni koncert — 20.25 Igra — 21. Stara in nova velikonočna pesnja — 21.35 Plošče — Pariz: 20.15 Zbor — 21. Pevska glasba — Hamburg: 20.10 Gluckova komična opera »Spreobrnjeni pijanec« — Bratislava: 20.10 Slezjska filharmonija — Lipsko-Monako: 20.10 Slavni pevci — Berlin-Stuttgart: 20.10 Proslava Karla Maya — Beromünster: 21.05 Stara komorna glasba — Sottens: 20. Simfonični koncert — Monte Ceneri: 20. Iz operet — Strassbourg: 21.30 Zabavni koncert — Bukarešta: 20.30 Simfonični koncert — Paris P. T. T.: 21.30 Orkestralni in solistični koncert — Bordeaux: 21.45 Pomladni koncert.

Naročajte Slovenski dom!

eraje. Pri vsej utrujenosti pa se ni mogel vzdržati nasmeha ob pogledu na enajst novorojenčkovih bratov. To so bili najbolj črni črčki, kar jih je kdaj videl v svojem življenju.

»Torej, dobili ste novega brata,« jim je dejal zdravnik veselo.

Ceta črčkov je z velikimi očmi nepremično bulila vanj.

»Kaj je to? Zakaj se ne veselite?« je vprašal zdravnik. Njega je zmerom zanimal način mišljenja in miselnosti tih malih črnih bitij, tako podobnih, pa spet tako različnih od tistih, ki ji je pripadal on.

»Gotovo, zares, mi se veselimo,« je končno izjavila najstarejša deklica, in nadaljevala mnogo topleje in z večjim zanimanjem:

»Kdaj bo mama vstala, da nam bo skuhal zajtrk? Smo zelo lačni.«

»Vaša mama danes ne bo mogla vstati, da bi kuhala zajtrk,« je odgovoril zdravnik. »Kje je vaš oče?«

»Odšel je, da bi slišal govor.«

»Da bi slišal govor?«, je zaklical dr. Mudd nezadovoljno.

»Kaj je vendar temu človeku, da je odšel in zapustil Rosabello samo? Za kakšen govor pa gre?«

»Neki belec govori,« je odgovorila najstarejša deklica kot predstavnica vse črne čete, preplašena zaradi zdravnikove jeze, ki je ni mogla razumeti.

»Prigridi? Duhovnik?« je vprašal zdravnik Mudd in si zapenjal rokave.

Doktor je pokimal z glavo in zavzdihnil. Nato je snel svoj klobuk z žeblija pri vratih in spre-govoril svečano:

»Potem naj ena od vas velikih deklic, vi, Ella Mae, gre v sobo k materi in sedi zraven nje, dokler ne zaspi. Vsi ostali pa je najboljša, da greste iz hiše in ne delate ropota.«

Ella Mae je ubogljivo odšla v sobo, vsi ostali otroci pa so tiho odšli za zdravnikom in obstali ob njegovem vozu in čakali na zdravnikov odhod.

Šele tedaj je zdravnik občutil, kako je utrujen. Bil je nespamet, da je vso noč sedel in čakal,

da ga pokličejo k porodnici. Toda, čeprav je on svoje sužnje osvoobil že davno pred državljansko vojno, je še vedno smatral, da je odgovoren zanje. Bili so tako podobni otrokom. Ravno tako se je brigal za njihovo mravnost, kakor za zdravje. Ko se je vozil proti domu, se je zaklinjal, da bo prisilil onega Bucka, da se končno le enkrat že poroči z Rosabello.

Hipoma je krepko potegnil za vajeti in ustavil konja. Na desni strani tam zunaj, se je nekaj dogajalo. Pod velikim hrastom je stal nekdo, nek belec in ognjevit govoril veliki gručni črncev.

Na zdravnikovem obrazu se je pokazala skrajna nezadovoljnost. On ni pomišljal dolgo, pač pa je potegnil konja naravnost proti onemu kraju.

Ko se je pripeljal bližje, je slišal, kako je grmel tisti beli človek:

»Vi, črni bratje, morate razumeti, da niste več sužnji! Vi ste svobodni ljudje. Nič manj niste vredni, kakor beli ljudje. Dobili ste tudi pravico glasovanja — od vas je odvisno, če se boste te pravice tudi poslužili in izvolili pravega človeka.«

Čim je prišel zdravnik Mudd čisto blizu, je v gručni črncev završal nemiren in pritajen šepet.

»Kdo vam je dovolil, vi propadli politik, da pridete na moje posestvo in da moje ljudi odvračate in zadržujete od dela?« je vprašal dr. Mudd mirno.

»Ne boste me uplašili, Mudd!« je zaklical ble-di, raztrgani paglavec z dolgimi lasmi in razcefranimi hlačami. »Ne boste me uplašili.«

Dr. Mudd je ostal na svojem vozu in zaklical črnce, ki so se polagoma začeli izgubljati po svojem poslu:

»Vrnite se!«

Nato pa se je obrnil k agitatorju:

»Na mojem posestvu ni človeka, ki bi bil zato tukaj, ker to želi. Moji ljudje niso bili včeraj osvobojeni, gospod. Svobodni so že štiri leta! Vsak kdor si želi zapustiti me, lahko pride po plačo in gre!«

»Poznam jaz tega človeka!« je odgovoril agitator. »Crnci so se pri vas tako zadovoljili, da...«